

Для виявлення можливого ураження кореневою губкою самосіву сосни на місці загиблих культур сосни у радіусі 1,0 м довкола поодинокого самосійного дерева віком 15 років діаметром 10 см було розкопано шурф глибиною 0,3 м і шириною 0,3 м, який було вкрито плівкою для утворення вологої камери. Обстеження шурфу через 4 місяці виявило, що поодинокі плодові тіла кореневої губки утворилися лише на дальній від дерева стінці, що свідчить про ураження тонкого периферійного коріння через кореневі контакти. Загалом у відкритому просторі прогалини інфекційний фон кореневої губки порівняно із краєм прогалини суттєво менший.

В умовах свіжого субору в соснових насадженнях масову появу плодових тіл кореневої губки виявляли незалежно від експозиції шурфу лише у дерев III та IV категорій стану, що росли на краю прогалин осередку. На коренях дерев міжосередкового простору плодові тіла кореневої губки не були виявлені.

На березі плодові тіла кореневої губки були відмічені лише в умовах контактів її коріння з корінням сосни. Порівняно із сосною, плодові тіла на березі були невеликі, діаметром до 0,5–1,0 см, копитоподібні за формою і утворювалися переважно на мичкуватому корінні в незначній кількості. У чистих березняках як першого покоління на староорних землях, так і створених на зрубках соснових насаджень, плодових тіл кореневої губки виявлено не було.

УДК 632.78+635.34

А. В. Ляшенко¹⁵, аспірант

Інститут захисту рослин НААН

**КАПУСТЯНА МІЛЬ НА ПОСІВАХ КАПУСТИ БІЛОГОЛОВОЇ
ПІЗНІХ СТРОКІВ ДОСТИГАННЯ В УМОВАХ ЦЕНТРАЛЬНОГО
ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ**

У Лісостепу України впродовж вегетації капусту білоголову пошкоджує капустяна міль (*Plutella maculipennis* Curt.). Її гусінь пошкоджує точки росту молодих рослин, унаслідок чого формування головки неможливе. Зазвичай у зоні досліджень виліт метеликів після перезимівлі припадає на квітень, а середня щільність популяції гусені молі на рослинах пізніх сортів капусти коливається від 1,0 до 5,5 екз./рослину при їх заселенні від 7 до 92 %.

Дослідження проводили у 2012 р. на полях господарства СФГ «ЛАД» (Київська область, Білоцерківський район, с. Іванівка та у лабораторних умовах Інституту захисту рослин НААН).

Зазвичай виліт метеликів капустяної молі з лялечок, що перезимували, відбувається у строки, які збігаються з датами стійкого переходу температури повітря через +10°C, що в зоні Лісостепу припадає на кінець квітня – початок травня. У зв'язку з тим, що у зоні досліджень у другій половині квітня

¹⁵Науковий керівник — Федоренко В. П., доктор біологічних наук, професор, академік НААН.

атмосферних опадів випало 39,8 мм, а середньодобова та максимальна температура повітря сягали позначки 10,8 і 20,4°C, літ метеликів шкідника відбувався мляво. Перші кладки яєць на капусті були відмічені у III декаді цього місяця при середньодобовій температурі повітря 17,5°C, а гусінь I віку з'явилася вже через десять днів за чисельності 1,0 екз./рослину. Проте надалі щільність популяції гусені капустяної молі зросла до 3–4 екз./рослину, що пов'язане з підвищенням середньодобової температури повітря в окремі дні до 22°C, внаслідок чого проходження стадії яйця прискорилося.

Під час проходження стадії лялечок молі середньодобова температура повітря коливалася від 18,5 до 22,1°C, а кількість опадів сягала 63,6 мм. Однак основна їх частина припала на початок червня, що зменшило ризик пересихання лялечок і дало їм змогу уникнути масового ураження хворобами.

Літ імаго капустяної молі та стадія яйця другого покоління тривали впродовж червня та липня. У цей період середньодобова температура повітря сягала 20,1 і 22,2°C відповідно, а опадів випало майже 122 мм. Такі погодні умови сприяли росту трав'янистої квітучої рослинності, на якій відбувалося додаткове живлення метеликів, завдяки якому й підвищилася плодючість самиць. Крім того, розвиток вегетативної маси капусти сприяв інтенсивному живленню гусені цієї генерації впродовж періоду розвитку особин цієї стадії, що дало змогу успішно перейти у стадію лялечки. Появу метеликів третьої генерації відмічено у другій декаді липня, їх літ тривав до середини серпня. Перші кладки яєць були відмічені у III декаді липня, а гусінь з'явилася на 10 днів пізніше. Загалом розвиток цього покоління відбувався за несприятливих умов, оскільки за два місяці випало 169,2 мм опадів, що сприяло ураженню цих фітофагів збудниками хвороб. Однак, у I–II декадах вересня встановилася тепла (16,9°C) з невеликими опадами (6,9 мм) погода, що вцілому дало змогу завершити живлення гусениць, залялькуватися й перейти до зимової діapaузи.

Отже, впродовж вегетаційного періоду поточного року на рослинах капусти білоголової пізніх строків досягання капустяна міль розвивалась в трьох поколіннях. При цьому найбільш шкідливою була гусінь першої генерації, чисельність якої сягала 3–4 екз./рослину при 80 % заселенні рослин.

УДК 634.11:632.768. 23Д

**К. А. Макіна, магістрант, І. В. Забродіна канд. с.-г. наук, доцент
Харківський національний аграрний університет ім. В. В. Докучаєва**

СПІВВІДНОШЕННЯ ВИДІВ САДОВИХ ДОВГОНОСИКІВ У САДУ ННВЦ «ДОСЛІДНЕ ПОЛЕ»

Яблуня — найбільш розповсюджена плодова культура. Вона має велике значення у світовому плідівництві, посідаючи третє місце за обсягом продукції. Тут зосереджено 29,8 % усієї площі, зайнятої під плодово-ягідними